INFORMATIEMEMO RAAD

Kenmerk:
2025-050061

Datum b&w-vergadering:
2 september 2025

Onderwerp:
Raadsinformatiememo locatieonderzoek AZC

Kennis nemen van:
Nadere duiding bij planning locatieonderzoek.

Status advies:
Openbaar

Argument: (indien niet openbaar)

Portefeuillehouder:
Wethouder Karel Grimm

Betrokkenen bij voorstel extern:

Betrokkenen bij voorstel intern:
Bestuursadviseur
Programmamanager Vluchtelingen
Projectleider Oekraïne opvang en realisatie AZC

Bijlagen:

• Zienswijze gericht aan het ministerie van Asiel en Migratie

Inleiding

Conform de in de raadsvergadering van 20 mei aangenomen motie worden momenteel de verschillende mogelijkheden voor opvang gelijktijdig onderzocht, uitgaande van 150 tot 300 opvangplaatsen. Daarbij wordt benadrukt dat de door het Rijk toegewezen aantallen meermalen zijn gewijzigd.

Zoals aangekondigd in het raadsvoorstel “Zienswijze aan Ministerie van Asiel en Migratie over het verdeelbesluit in het kader van de spreidingswet” informeren wij u nader over het proces van het locatieonderzoek en de gevolgen voor de planning.

Samenvatting

Het locatieonderzoek is nog in uitvoering. Dit heeft verschillende oorzaken:

- **Wisselende taakstelling**
  Het aantal opvangplaatsen die onze gemeente moet realiseren is meermaals gewijzigd. Dit leidt tot verschuivende uitgangspunten en noodzaakt tot hernieuwde toetsing van potentiële locaties.

- **Onrealistische planning**
  De planning die het Rijk hanteert is niet haalbaar binnen de bestuurlijke en praktische realiteit op lokaal niveau. Hierdoor ontstaat een onuitvoerbare situatie om de taakstelling binnen de gestelde termijn te realiseren.

- **Onduidelijk proces**
  Het proces rond opvang blijft onduidelijk. Er is structurele onduidelijkheid over de landelijke kaders, de financiering en organisatie van opvanglocaties, in het bijzonder bij kleinschalige opvang. Deze onduidelijkheid is verder toegenomen door de val van het kabinet.

- **Maatschappelijk draagvlak en bestuurlijke afstemming**
  Het proces zoals dit door het Rijk wordt vormgegeven, biedt geen ruimte om maatschappelijk draagvlak zorgvuldig op te bouwen. Daarnaast verdient het de voorkeur om het COA bij de locatiekeuze te betrekken, aangezien het de uitvoerende partij is en hun inbreng noodzakelijk is om tot een realistisch en uitvoerbaar besluit te komen.

De combinatie van een wisselende taakstelling, een niet-haalbare planning vanuit het Rijk, het ontbreken van duidelijke landelijke kaders en het gebrek aan ruimte voor het opbouwen van maatschappelijk draagvlak, maakt dat het locatieonderzoek meer tijd vergt dan aanvankelijk voorzien. Daarnaast is afstemming met het COA essentieel om tot een uitvoerbare en toekomstbestendige keuze te komen.

Voortgang

Het locatieonderzoek loopt op dit moment. De besluitvorming over dit onderzoek en de uiteindelijke locatiekeuze is echter afhankelijk van een aantal factoren, waaronder onduidelijke taakstellingen en kaders vanuit het ministerie van Asiel en Migratie. Ook is op dit moment nog onduidelijk wanneer het ministerie van Asiel en Migratie, mede naar aanleiding van de zienswijze, een definitief besluit over de taakstelling zal nemen.

Ruimtelijke planning

De locaties die momenteel worden onderzocht voor de vestiging van een AZC vragen om een uitgebreide en zorgvuldig onderbouwde planologische toets. Dit is essentieel omdat een AZC met 150–300 opvangplaatsen een aanzienlijke ruimtelijke én maatschappelijke impact heeft. De besluitvorming over een dergelijke voorziening wordt getoetst aan een breed scala van wet- en regelgeving, beleidskaders en maatschappelijke belangen.

Op dit moment vindt een eerste integrale ambtelijke toetsing plaats, waarbij de potentiële locaties worden beoordeeld op haalbaarheid. Deze eerste analyse geeft in grote lijnen aan of de vestiging van een AZC op een locatie mogelijk is. Na afronding van deze initiële toetsing volgt een meer diepgaand onderzoek. Dit vervolgonderzoek gaat uitgebreider in op aspecten als veiligheid, verkeer, voorzieningen en leefbaarheid. Naar aanleiding van de motie van 20 mei jl. wordt dit nu uitgewerkt voor verschillende scenario’s met 150 tot 300 opvangplaatsen. Afhankelijk van de uitkomsten zal dit onderzoek voor meerdere locaties uitgevoerd moeten worden, zodat een zorgvuldige vergelijking en onderbouwing kan plaatsvinden. Het diepgaand onderzoek zal naar verwachting meerdere maanden tot een half jaar tijd vergen.

Bestuursovereenkomst met het COA

Naast de ruimtelijke toetsing vormt de totstandkoming van een bestuursovereenkomst met het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) een tweede kernvoorwaarde voor de vestiging van een AZC. Het COA is de uitvoerende partij die verantwoordelijk is voor de exploitatie, het beheer en de begeleiding van asielzoekers. De totstandkoming van een bestuursovereenkomst is een complex traject dat een hoge mate van zorgvuldigheid en aandacht vereist, met gemiddeld een doorlooptijd van een half jaar. Dit komt doordat de overeenkomst meerdere beleidsvelden, financiële regelingen en juridische verplichtingen bundelt.

Naast de formele afspraken wordt vaak een aanvullend document opgesteld met concrete werkafspraken over communicatie met omwonenden, leefbaarheidsbudgetten, aanpak van overlast en participatievormen. Deze afspraken vergen een zorgvuldig participatieproces en bestuurlijke borging, zodat de afspraken gedragen en uitvoerbaar zijn.

De ervaringen in andere gemeenten hebben ons geleerd dat een definitief besluit over een mogelijke locatie pas kan worden genomen zodra er meer duidelijkheid bestaat over de overeenkomst met het COA. In deze overeenkomst worden de kaders vastgelegd waarbinnen het COA de locatie in gebruik zal nemen. De gesprekken hierover met het COA zijn inmiddels gestart.

Tijdspad tot operationeel AZC

Zodra de gemeente en het COA een geschikte locatie hebben vastgesteld en de bestuursovereenkomst met het COA is gesloten, wordt het traject voortgezet met formele stappen die de realisatie mogelijk maken. Het COA, start als formeel verzoeker via haar vastgoedregisseurs het vergunningstraject bij de gemeente. Tegelijkertijd neemt het COA de regie in het technisch en bouwkundig voorbereidingsproces, inclusief inrichting van faciliteiten, personeel- en organisatievoorbereiding, en communicatie met omwonenden.

Vanaf het moment dat de bestuursovereenkomst is ondertekend duurt het, afhankelijk van de locatie en de benodigde afstemming met betrokken partijen, doorgaans 12 tot 24 maanden voordat de opvanglocatie daadwerkelijk operationeel is.

Conclusie
De procedure voor de ruimtelijke planning en de bestuursovereenkomst kost meer tijd dan oorspronkelijk gepland. Gezien het belang van een zorgvuldige behandeling is het aannemelijk dat dit dossier wordt overgedragen aan het nieuwe college, dat dit onderwerp in een passende context en met de benodigde aandacht op zijn vroegst voor de zomer van 2026 met uw raad kan bespreken.

Communicatie
Het college houdt u op de hoogte van de voortgang van het locatieonderzoek en de ontwikkelingen ten aanzien van de taakstelling voortkomend uit de Spreidingswet.

Behandelend adviseur voor technische vragen programmamanager vluchtelingen, tel.: +31481362355, e-mail: vluchtelingen@overbetuwe.nl

HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS,

de gemeentesecretaris	de burgemeester,
D.C. van Eeten	R.P. Hoytink-Roubos